

Z Niepołomic w świat

Sylwester Zieleń, Jarosław Przybyło

Nadleśnictwo Niepołomice

From Niepołomice throughout the world

Abstract: The European Bison Breeding Center in Niepołomice was established in 1936 and first animals, couple PUK and PUSTA, came two years later. On the beginning of year 1954 the herd counted 28 animals. In this year the outbreak of foot and mouth disease influenced badly the herd. The Lowland-Caucasian line kept in Center was exchanged into Lowland line in year 1976. In total 255 bison were born in Niepołomice and 158 from them were transferred to other herds. Most important of them were Polish Breeding Centers: Smardzewice (22 animals) and Pszczyna (14 bison). Many bison were released in Bieszczady (33) in Borecka Forest (17), and Westpomeranian region (2). The large group of bison, all together 47 specimens, were exported to other countries, mainly Germany (18). The influence of Niepołomice herd for European bison restitution is important and significant.

Key words: European bison, restitution, Niepołomice Breeding Center

Historia Ośrodka Hodowli Żubrów w Niepołomicach

Decyzja o budowie Ośrodka Hodowli Żubrów na terenie Puszczy Niepołomickiej zapadła w roku 1936. Żubr jako jej mieszkaniec pojawił się w 1938 roku, kiedy z Białowieży został przywieziony byk PUK i krowa PUSTA.

Ośrodek był podzielony na dwie kwatery bytowe i kwaterę gospodarczą, z której wyodrębniono izolatkę (miejsce kwarantanny i ewentualnego leczenia zwierząt). Ogrodzenie wówczas było drewniane, z pełnych desek na dębowych słupach. Na terenie kwatery gospodarczej znajdowała się stróżówka, wieża widokowa, stodoła oraz studnia, a na obszarze kwater bytowych paśnik i wodopój.

Przed wojną, „żubrownia” pełniła również rolę otwartego ośrodka dla zwiedzających, bilety wstępu sprzedawane były w stróżówce, a żubry można było obserwować z wieży widokowej istniejącej do dzisiaj.

W 1939 roku w niepołomickim ośrodku urodził się pierwszy żubr. Była to jałówka po rodzicach PUK i PUSTA, której nadano imię PULLE. Rozpoczęta hodowla żubrów szybko została przerwana. W czasie II wojny światowej żubry zostały wywiezione do wrocławskiego ZOO, a w ośrodku Niemcy hodowali dziki i daniela. Żubry do Niepołomic wróciły w 1946 roku, kiedy z Białowieży zostały przywiezione dwie krowy: PUMA i PUTKA, dwa cielęta: PUSZCZA i PURTA oraz byk PUZON. W 1947 roku również z Białowieży przywieziono kolejne trzy krowy: PUPILKĘ, PUZANKĘ, PURĘ i trzy cielęta: PUS-

TULECZKĘ, PUSZCZYŚLAWĘ, PURCHAWKĘ. W 1948 roku wrócił do Puszczy Niepołomickiej pierwszy jej mieszkaniec byk PUK oraz przywieziono z Białowieży jeszcze jedną krowę o imieniu PUBORKA. Żubry te, reprezentujące linię białowiesko-kaukaską dały początek niepołomiczemu stadu. W 1947 roku urodziły się dwa cielęta; PULONKA i PUSZYNKA, a w następnym roku cztery, z których jedno po kilku dniach padło.

Hodowla szybko się powiększała. Na początku 1954 roku w ośrodku bytowało 28 żubrów. Jednakże z powodu epidemii pryszczycy padło w tym roku 9 osobników: 5 cieląt, 3 krowy i byk PUZON, który był ojcem 29 cieląt. Pomimo tej klęski podstawowe stado się zachowało, a na dodatek jakby dla równowagi urodziło się 9 cieląt i wszystkie przeżyły. W 1955 roku zostały przekazane 2 krowy i 3 cielęta, a w 1956 roku byk PUTYFAR do ośrodka w Pszczynie, w którym padły wszystkie żubry podczas epidemii pryszczycy.

Na początku lat 60 XX wieku zapadła decyzja o przeniesieniu żubrów linii białowiesko-kaukaskiej zarówno z ośrodka hodowli w Niepołomicach jak i Pszczynie na tereny wtórnie zdziczałych Bieszczad. W dniu 30 października 1963 roku przybyły do Bieszczad 2 osobniki z Pszczyny i 3 żubry: krowa PULEŚNA, byki PUSZCZAR i PUJAR z Niepołomic, a niedługo potem 2 następne osobniki: byk PURUS i krowa PUJONKA również z Niepołomic. Można więc powiedzieć, że niepołomiczkie żubry dały początek hodowli wolnościowej w Bieszczadach.

Do 1976 roku w ośrodku w Niepołomicach były hodowane tylko żubry linii białowiesko-kaukaskiej. W tym roku sprowadzono do Niepołomic 8 samic linii nizinnej urodzonych w latach 1973–1975 (3 z Pszczyny i 5 z Białowieży) oraz byka POLIKARPA z Pszczyny. W 1978 sprowadzono byka KADERA ze stada wolnościowego z Puszczy Białowieskiej. Żubry te zapoczątkowały w Niepołomicach hodowlę linii białowieskiej. W wyniku tej zmiany w latach 1976–1978 nie było w ośrodku żadnego przychowku. Pierwsze żubry linii białowieskiej po byku KADER urodziły się w 1979 roku. Żubry linii białowiesko-kaukaskiej zostały wyeliminowane ze stada. Byk KADER był ojcem 24 żubrów urodzonych w Niepołomicach. Zginął tragicznie jako „aktor” podczas nagrywania scen do filmu pt. „Biała Wizytówka” na dziedzińcu zamku w Pszczynie.

Zarówno ze względu na charakter hodowli, jak i wielkość ośrodka, optymalna liczba żubrów przebywających w OHŻ w Niepołomicach to około 25 osobników, chociaż w 1999 roku było ich aż 36 sztuk. Przez wszystkie lata urodziło się w Niepołomicach 255 żubrów, były i są one przemieszczane nie tylko do ośrodków hodowli w kraju, ale i do wielu krajów Europy. Można powiedzieć że „zasięg” stada rozciąga się od Pirenejów po Ural i od Skandynawii po Bałkany. Od początku istnienia „żubrowni”, żubrami opiekowali się niepołomiccy leśnicy. Do wybuchu wojny ośrodkiem opiekował się leśniczy leśnictwa Hysne pan Stanisław Siedlecki. Po odzyskaniu niepodległości do 1948 roku nadzór nad „żubrownią” sprawował leśniczy leśnictwa Poszyna inż. Brudziana, a w latach 1948–1955 leśniczy Marian Kołpowski.

Zarządzeniem nr 161 ministra leśnictwa z dnia 10.05.1955 roku w sprawie hodowli rzadkich zwierząt został powołany Ośrodek Hodowli Rzadkich Zwierząt w Niepołomicach. Zgodnie z decyzją ministra leśnictwa i przemysłu drzewnego z 19 sierpnia 1978 roku od 1 stycznia 1979 roku Ośrodek Hodowli Zwierząt Rzadkich w Niepołomicach został przekazany Ojcowskiemu Parkowi Narodowemu. Formalne przekazanie nastąpiło 31 stycznia 1979 roku. W 1998 roku na mocy rozporządzenia w sprawie Ojcowskiego Parku Narodowego prowadzenie ośrodka przejęło Nadleśnictwo Niepołomice.

W 2008 roku minęło 70 lat od czasu rozpoczęcia hodowli żubrów w Niepołomicach. OHŻ brał czynny udział w procesie odtworzenia populacji tego zagrożonego wyginięciem gatunku. Istnienie takich ośrodków jak w Niepołomicach, o charakterze hodowli zachowawczej, wydaje się być jak najbardziej uzasadnione.

Kierunki przesiedleń żubrów urodzonych i hodowanych w Ośrodku Hodowli Żubrów w Niepołomicach

Początek przesiedleń żubrów urodzonych w Ośrodku Hodowli Żubrów w Niepołomicach nastąpił w okresie powojennym. Żubry z Niepołomic zasiedlały wszystkie ośrodki hodowlane w kraju, polskie i zagraniczne ogrody zoologiczne, hodowle zagrodowe oraz stada wolnościowe w Bieszczadach, Białowieży, Puszczy Boreckiej i województwie zachodniopomorskim.

Żubry przekazane do Ośrodka Hodowli w Smardzewicach.

Do OHŻ w Smardzewicach zostały przekazane do dalszej hodowli w większości osobniki młode dające nadzieję na sukces hodowlany. Część z nich dożyła swoich lat w Smardzewicach, a część po kilkuletnim pobycie została przekazana do innych hodowli zarówno w Polsce i za granicą.

Tabela 1. Żubry przekazane do OHZ w Smardzewicach

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania
1	2	3	4	5	6
1.	723	F	PULOMKA	15-08-1947	19-05-1949
2.	724	F	PUSZYŃKA	26-09-1947	19-05-1949
3.	747	M	PUSZEK	20-05-1948	19-05-1949
4.	769	M	PURJAN	09-09-1949	21-08-1950
5.	814	M	PUTNIK	16-05-1951	13-08-1952
6.	820	M	PUDLARZ	20-11-1951	13-08-1952
7.	821	M	PUZYK	24-06-1951	13-08-1952
8.	825	M	PUSZCZAN	28-05-1951	13-08-1952
9.	819	F	PUDLARKA	09-06-1951	29-03-1954

1	2	3	4	5	6
10.	823	F	PULONKA	23-06-1951	26-03-1954
11.	829	M	PUMIK	09-11-1951	26-03-1954
12.	861	F	PUSZYSTA	12-06-1952	29-03-1954
13.	908	F	PUELLA	03-08-1953	29-03-1954
14.	938	M	PUKACZ	26-06-1954	20-03-1956
15.	936	M	PUSZKARZ	31-05-1954	19-03-1957
16.	942	M	PUŁOWIEC	15-08-1954	22-07-1957
17.	944	M	PUSZCZYŚLAW	15-09-1954	19-02-1957
18.	1038	M	PULS	06-12-1956	26-06-1958
19.	1207	M	PUKSON	23-06-1959	12-06-1963
20.	1288	M	PULAS	09-06-1960	12-10-1963
21.	6570	M	POLLUKS	26-09-1988	02-09-1963
22.	1376	M	PUCZ II	17-07-1961	26-10-1964

Łącznie w latach 1949-1964 przekazano 22 żubry do Ośrodka Hodowli w Smardzewicach (Tabl.1).

Żubry przekazane do Ośrodka Hodowli w Pszczynie

Kolejnym ośrodkiem hodowlanym, do którego były przekazywane żubry był ośrodek w Pszczynie. Żubry przekazywane w 1955 roku, posłużyły do odbudowy stada pszczyńskiego, które całkowicie padło na skutek epidemii pryszczycy.

Tabela 2. Żubry przekazane do OHŻ w Pszczynie

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania
1	2	3	4	5	6
1.	748	F	PUMIANKA	24-10-1948	05-10-1955
2.	869	F	PUMARKA	28-08-1952	29-11-1955
3.	941	F	PUSŁONKA	13-08-1954	05-10-1955
4.	976	F	PUJATA	28-06-1955	29-11-1955
5.	979	M	PURELLA	08-07-1955	29-11-1955
6.	815	M	PUTYFAR	16-05-1951	04-06-1956
7.	1024	F	PULPA II	21-06-1956	18-12-1958
8.	1026	M	PUTAR	13-07-1956	18-07-1958
9.	1128	M	PULON	09-04-1958	04-05-1961
10.	1209	M	PUROL	28-06-1959	19-09-1963

1	2	3	4	5	6
11.	1289	F	PUROSA	14-06-1960	19-09-1963
12.	1872	M	PUC	11-07-1965	19-07-1967
13.	1873	F	PURADA	29-07-1965	16-08-1967
14.	1991	M	PUTAL	06-06-1966	16-08-1967

Łącznie w latach 1955 – 1967 przekazano do Ośrodka Hodowli w Pszczynie 14 osobników (Tabl.2).

Żubry przewiezione w Bieszczady.

Niepołomickie żubry dały również początek stadu wolnościowemu w Bieszczadach.

Tabela 3. Żubry przekazane do Bieszczad

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania
1	2	3	4	5	6
1.	973	F	PULESNA	30-05-1955	30-10-1963
2.	1141	F	PUJANKA	17-06-1958	30-10-1963
3.	1456	M	PURUS	09-05-1962	30-10-1963
4.	1462	M	PUSZCZAR	30-06-1962	30-10-1963
5.	1471	M	PUJAR	29-09-1962	30-10-1963
6.	1300	F	PUCZAJA	17-08-1960	17-07-1964
7.	1386	F	PUCELLA	24-09-1961	17-07-1964
8.	1453	M	PUSTAK	01-05-1962	17-07-1964
9.	1466	F	PUCNOTA	20-07-1962	17-07-1964
10.	1563	M	PUSZCZOT	23-05-1963	24-06-1966
11.	1567	M	PUCZAJ	30-05-1963	24-06-1966
12.	1293	F	PUCERTA	06-07-1960	02-04-1975
13.	1577	F	PUSTARKA	19-07-1963	02-04-1975
14.	1205	F	PUSTUŁKA	03-06-1959	25-09-1976
15.	2391	F	PUCARKA	08-05-1969	02-04-1975
16.	2393	F	PUSTOLNIA	24-05-1969	25-09-1976
17.	2538	M	PUCEL II	03-05-1970	02-04-1975
18.	2539	F	PUSTROGA	06-05-1970	19-09-1974
19.	2862	F	PUNIKA	17-07-1972	02-04-1975
20.	3050	F	PUZANNA	15-05-1973	02-04-1975

1	2	3	4	5	6
21.	3051	M	PUREK II	16-05-1973	02-04-1975
22.	3052	M	PUWAL	26-05-1973	19-09-1974
23.	3053	M	PUDLISZEK	23-08-1973	19-09-1974
24.	3055	F	PULIRA	24-09-1973	02-04-1975
25.	3056	M	PUPIK	25-09-1973	02-04-1975
26.	3285	F	PUSA	08-09-1974	01-06-1975
27.	3286	M	PUCIO	17-06-1974	01-06-1975
28.	3287	F	PURDA	20-06-1974	01-06-1975
29.	3289	F	PUTA	09-08-1974	19-05-1975
30.	3290	M	PUDER	25-09-1974	19-05-1975
31.	3530	F	PUGA	15-05-1975	29-09-1976
32.	3531	F	PUHA II	19-05-1975	08-10-1976
33.	3533	F	PUNA	20-05-1975	08-10-1976

Po przekazaniu ostatnich 2 żubrów z linii białowiesko – kaukaskiej: PUHY II i PUNY w Bieszczady, rozpoczęto w Niepołomicach hodowlę żubrów linii nizinnej (białowieskiej). Łącznie w latach 1963-1976 przekazano w Bieszczady 33 osobniki (Tabl. 3).

Żubry przekazane do Puszczy Boreckiej i innych hodowli w Polsce.

Ośrodek Hodowli Żubrów w Niepołomicach przekazywał żubry do innych hodowli w Polsce zarówno wolnościowych jak i stad w niewoli. Liczba przekazanych osobników różni się jednak znacznie od liczby przekazanych do Smardzewic, Pszczyny i Bieszczad. Kilkanaście osobników zostało przekazanych do Puszczy Boreckiej na teren nadleśnictwa Borki. W Puszczy Boreckiej występuje stado wolnościowe, oraz hodowla zagrodowa licząca kilka osobników.

Tabela 4. Żubry przekazane do Nadleśnictwa Borki

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania
1	2	3	4	5	6
1.	937	F	PUSZKA	26-06-1954	14-04-1956
2.	5809	F	POLWA	15-11-1985	16-11-2000
3.	5529	F	POZORNA	27-06-1984	16-11-2000
4.	6677	F	POLBRYZA	06-05-1988	16-11-2000
5.	6855	M	POPIEL	18-07-1989	16-11-2000
6.	8721	M	POLDEK	04-07-1997	16-11-2000

1	2	3	4	5	6
7.	8727	M	POLNEK	08-11-1997	16-11-2000
8.	7015	M	POLANT	03-05-1990	29-01-2002
9.	8725	M	POLNIP	26-08-1997	10-01-2003
10.	8726	M	POLDI	18-09-1997	10-01-2003
11.	6678	F	POLGAŁA	08-06-1988	20-09-2004
12.	7016	F	POLISKA	30-07-1990	20-09-2004
13.	7017	F	POLOTA	15-08-1990	20-09-2004
14.	9140	M	POLDAW	06-07-1999	20-09-2004
15.	7298	F	POLKASIA	08-05-1991	14-11-2006
16.	9967	M	POLMIR II	17-05-2003	14-11-2006
17.	9969	M	POLKRAK	17-06-2003	14-11-2006

Łącznie w latach 1956-2006 do Nadleśnictwa Borki przekazano 17 osobników w tym 9 byków i 8 krów (Tabl. 4).

Następnym kierunkiem przesiedleń jest stado wolnościowe, które powstało w 2008 roku w województwie zachodniopomorskim. Dwa byki zostały przekazane na tereny Nadleśnictw Łobez i Dobrzany (Tabl.5). Na terenie tym zostały utworzone dwa wolnościowe stada. W skład tych stad weszło 12 krów przywiezionych z Białowieży, dwa byki z Pszczyny i dwa byki z Niepołomic.

Tabela 5. Żubry przekazane do Nadleśnictwa Łobez i Dobrzany

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania
1.	10501	M	PORADNIK	03-06-2005	09-04-2008
2.	10961	M	POLNIX	10-06-2007	09-04-2008

Kolejnym miejscem, do którego przekazano żubry z Niepołomic był OKL Gołuchów. Ośrodek Kultury Leśnej znajdujący się w Gołuchowie dysponuje zagrodą pokazową żubrów, do której przekazano z Niepołomic 2 krowy i 1 byka (Tabl.6).

Tabela 6. Żubry przekazane do OKL Gołuchów

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania
1.	5699	M	POLMIR	20-06-1984	19-05-1993
2.	8535	F	POLA II	21-06-1966	10-01-2003
3.	8536	F	POLNA	30-06-1996	10-01-2003

Innym ośrodkiem hodowlanym, do którego przekazano żubry był OHŻ znajdujący się na terenie Puszczy Białowieskiej prowadzony przez Białowieski Park Narodowy. Przekazano tam dwa osobniki (Tabl. 7).

Tabela 7. Żubry przekazane do Puszczy Białowieskiej

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania
1.	860	M	PUCHATEK	11-06-1952	20-02-1955
2.	8722	M	POLANEK	01-08-1997	13-11-2003

Żubry przekazane do ogrodów zoologicznych w Polsce.

Niepołomickie żubry stawały się także atrakcją w ogrodach zoologicznych, do których były przekazywane (Tabl.8).

Tabela 8. Żubry przekazane do ogrodów zoologicznych

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania	Miejscowość
1.	760	F	PUZORKA	11-05-1949	14-04-1956	Białystok
2.	791	F	PULKA	16-07-1950	25-05-1959	Warszawa
3.	795	F	PURTANKA	18-09-1950	17-09-1963	Warszawa
4.	862	M	PUDELEK	21-06-1952	20-04-1955	Wrocław
5.	934	M	PUER	18-04-1954	20-07-1956	Płock
6.	935	F	PUNITA	19-05-1954	14-04-1956	Białystok
7.	1030	F	POCUŁKA	09-08-1956	06-08-1971	Warszawa
8.	2392	F	PUSTORA	12-05-1969	04-12-1970	Wrocław
9.	2394	M	PUS II	05-10-1969	04-12-1970	Wrocław
10.	2540	M	PUSTON	16-05-1970	17-03-1972	Warszawa
11.	2858	M	PURAN	15-01-1972	01-10-1980	Nowy Tomyśl
12.	2859	F	PURANKA	16-04-1972	17-01-1974	Wrocław
13.	2860	M	PULOT	29-05-1972	17-01-1974	Wrocław
14.	4509	F	PORKA	13-05-1979	01-04-1983	Kraków
15.	4510	M	POLEK	17-05-1979	01-04-1983	Kraków
16.	4511	F	POSTYŁKA	23-05-1979	01-04-1983	Kraków
17.	5697	M	POLWIS	28-04-1984	15-07-1987	Kraków
18.	8295	M	POLATLAS	27-07-1995	29-01-2002	Warszawa

Najwięcej, aż po 5 osobników, przekazano do ogrodów zoologicznych we Wrocławiu i Warszawie, 4 osobniki do Krakowa. Łącznie do ogrodów zoologicznych przekazano 18 żubrów (Tabl. 8).

Przesiedlanie żubrów za granice kraju

Przekazywanie żubrów poza granice naszego kraju wiąże się z szeregiem procedur i badań wykonywanych przed eksportem. Aby możliwe było wykonanie potrzebnych badań tj. pobierania krwi, zakładania chipów, doświadczony lekarz weterynarii musi przeprowadzić immobilizację osobnika, podczas której ponosi całkowitą odpowiedzialność za stan zdrowia uśpionego żubra, a także za prawidłowość pobrania prób. Lekarz weterynarii ocenia również kondycję i ogólny stan zdrowia przeznaczonego do wysyłki żubra. Wysyłane za granicę żubry tworzą lub wzbogacają stada, czym aktywnie przyczyniają się do restytucji gatunku. Żubry urodzone w Niepołomicach i przekazane do hodowli zagranicznych przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9. Żubry przekazane za granice kraju

Lp.	Numer	Płeć	Imię	Data urodzenia	Data przekazania	Miejscowość
1	2	3	4	5	6	7
1.	746	M	PUCMAR	03-05-1948	21-07-1949	Prioksko-terrasnyj / Rosja
2.	856	M	PURYTAN	14-05-1952	16-02-1955	Lejpcyg / Niemcy
3.	898	F	PUZKOTKA	20-05-1953	14-10-1954	Praha / Czechy
4.	901	M	PULIK	30-05-1953	27-10-1955	Sztokholm / Szwecja
5.	911	M	PUZNIANKA	26-10-1953	27-06-1959	Bern / Szwajcaria
6.	972	M	PUSTASZEK	25-05-1955	09-10-1956	London / Anglia
7.	974	F	PUKRASKA	05-06-1955	19-06-1956	Borowiec / Bułgaria
8.	983	M	PUJATEK	28-07-1955	19-06-1956	Borowiec / Bułgaria
9.	1075	M	PULPET	01-07-1957	05-05-1961	Helsinki / Finlandia
10.	1079	F	PUSIA	07-07-1957	13-01-1961	Voden / Bułgaria
11.	1083	F	PULISTA	19-08-1957	13-01-1961	Voden / Bułgaria
12.	1129	M	PUSTYLON	26-04-1958	13-01-1961	Voden / Bułgaria

1	2	3	4	5	6	7
13.	1132	M	PUSTOR	15-05-1958	22-11-1960	Liberec / Czechy
14.	1149	M	PUSZEK II	07-09-1958	23-08-1961	Kopenhaga / Dania
15.	1211	M	PUTAMIR	09-07-1959	05-08-1963	Topolcanky / Słowacja
16.	1218	M	PUKTOR	25-07-1959	13-01-1961	Voden / Bułgaria
17.	1302	M	PUSTELNIK II	12-09-1960	06-05-1965	Praha / Czechy
18.	1579	F	PUCULA	20-08-1963	22-10-1965	Innsbruck / Austria
19.	1689	F	PUCERA	16-05-1964	16-08-1966	Alfeld / Niemcy
20.	1692	F	PUPERA	07-06-1964	16-08-1956	Alfeld / Niemcy
21.	1701	M	PUCUL II	09-08-1964	16-08-1956	Alfeld / Niemcy
22.	1875	M	PUDAM	24-12-1965	22-04-1969	Avesta / Szwecja
23.	1990	M	PUCAR	06-06-1966	11-11-1970	Pforzeim / Niemcy
24.	1992	M	PUCAL	27-06-1966	26-01-1970	Springe / Niemcy
25.	2120	M	PUSTLIK	03-05-1967	31-10-1969	Damerower / Niemcy
26.	2121	M	PUCNIK	14-05-1967	15-10-1968	Krechting / Niemcy
27.	2122	M	PUSTRON	18-05-1967	15-10-1968	Krechting / Niemcy
28.	2123	F	PUSTONKA	18-05-1967	31-10-1969	Damerower / Niemcy
29.	2124	M	PUCYK	31-08-1967	04-06-1971	Berlin / Niemcy
30.	2125	F	PUSTA	31-08-1967	15-10-1968	Krechting / Niemcy
31.	2260	F	PURCHAWKA	26-05-1968	18-05-1971	Praha / Czechy
32.	2261	F	PUSTRA	06-06-1968	13-11-1969	Pforzeim / Niemcy

1	2	3	4	5	6	7
33.	2614	F	PROZA	12-07-1971	07-02-1975	Praha / Czechy
34.	2861	M	PUCHAREK	29-05-1972	05-07-1974	Avesta / Szwecja
35.	5810	M	POLIP II	15-08-1985	24-11-1990	Numberg / Niemcy
36.	9135	M	POLSTER II	30-04-1999	04-06-2002	Topolcanky / Słowacja
37.	9136	M	POLDER	18-05-1999	04-06-2002	Topolcanky / Słowacja
38.	9966	M	POLARNIK II	12-05-2003	19-10-2006	Roqvebrune / Francja
39.	9968	M	POLKAR	26-05-2003	19-10-2006	Roqvebrune / Francja
40.	9970	M	POLSILWER	28-06-2003	19-10-2006	Roqvebrune / Francja
41.	9965	F	PODRĘCZNA	07-05-2003	30-11-2006	Hardehausen / Niemcy
42.	9964	F	POLNOWKA	03-05-2003	28-11-2007	Kropp / Niemcy
43.	10494	F	PODWAWELNA	20-05-2005	28-11-2007	Kropp / Niemcy
44.	10498	F	POSZYNA	21-06-2005	28-11-2007	Kropp / Niemcy
45.	10500	M	POLSAT	09-05-2005	02-10-2009	Prachatice / Czechy
46.	10959	F	POLALFA	29-05-2007	04-05-2010	Panevezys / Litwa
47.	10499	M	POZORANT	17-05-2005	04-05-2010	Panevezys / Litwa

Najwięcej osobników (18) przekazano: do Niemiec, 6 do Bułgarii, 6 do Czech, po 3 do Francji, Słowacji i Szwecji, 2 na Litwę i po 1 do Rosji, Finlandii, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Danii i Austrii (Tabl. 9.).

Z przedstawionych zestawień w tabelach od 1 do 9 wynika, iż żubry z Niepołomickiego ośrodka zasiedlają praktycznie wszystkie hodowle w Polsce oraz znaczną część w Europie. Na przestrzeni ostatnich 60-ciu lat z niepołomickiego ośrodka zostało przekazane 158 żubrów. W zdecydowanej większości żubry te aktywnie uczestniczyły w programie restytucji tego gatunku na obszarze Europy

